

IN principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et deus
erat uerbum; Neque enim frustra beatus iohannes dilectus domini
discipulus in caena supra pectus ihesu recubuisse perhibetur
sed per hoc tripliciter docetur. quia caelestis haustum sapien-
tiae ceteris excelsius de se ipso simo eiusdem pectoris fon-
te potauerit; Unde et merito in figura quadrato animalium
lium aquilae uolanti comparatur; Cunctis quippe animalibus
aquila celsius uolare cunctis animalibus clarius solis tra-
dius infigere consuevit obtutus; Ceteri euangelistae
quasi in terra ambulant cum domino qui temporalem eius ge-
nerationem pariter et temporalia facta sufficienter ex-
ponentes; pauca de diuinitate dixerunt. hic autem quasi
ad caelum cum domino qui per pauca de temporalibus eius actibus
edisserens aeterna diuinitatis eius potentiam per quae omnia
facta sunt. sublimius mente uolando et limpidius speculan-
do cognouit. ac nobis cognoscendam scribendo tradidit; Er-
go alii euangelistae christum ex tempore natum describunt. iohannes
eundem in principio iam fuisse testatur. Dicens; in principio
erat uerbum; Quod duobus modis intelligitur; Nam pater
principium est; Quasi dixisset in patre est filius
quem uerbum nominauit iste euangelista; Nec nos mouere
debet. quod in sequentibus huius euangelii iudeis interro-
gantibus quis esset. ipse deus filius respondit. principium qui
et loquor uobis; Si enim filius principium est qui habet
patrem quanto facilius deus pater intelligendus est esse
principium. qui habet quidem filium cui pater sit; filius enim
patri est filius; Et pater utique filii pater est; Et pater
deus sed non de deo deus; Filius uero deus de deo est. Et pater dici-
tur lumen sed non de lumine; Filius dicitur lumen;

8.
sed lumen de lumine; Sic pater principium sed non de principio;
Filius principium sed a principio principium; Quod enim erat
in principio non finitur tempore non principio praeuenitur:
siue ad creaturarum uel temporum uel is referre, quod aut
in principio erat uerbum; Quicquid creaturarum quod cum
que principium habuit ut esset. Erat tunc uerbum dei per
quod facta sunt omnia; Ideo quater dicit euangelista erat
erat erat erat ut intellegeres omnia tempora praeuenisse
coaeeternum deo patri uerbum; Alii euangelista inter homines
subito apparuisse dei filium demonstrant beatus iohannes
apud deum semper fuisse declarat dicens; Quod uerbum erat a
pud deum; Alii eum uerum hominem ille ipsum uerum confir-
mat esse deum dicens; Et deus erat uerbum; Alii hominem eum
apud homines temporaliter conuersatum ille deum apud deum in
principio manentem ostendit dicens; hoc in principio apud deum;
Sic tamen superius principium ad patrem referre placet et hoc
sequens principium ad creaturas; intellegitur aeternum
uerbum id est filium dei esse in patre et omne creaturarum
principium sua essentia praerire; Alii magna lux quae in ho-
mine gessit perhibent ille quod omnem creaturam uisibi-
lem et inuisibilem per ipsum deus pater fecerit docet dicens;
Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil; Si enim
nihil creaturarum sine ipso factum est pater profecto quia
ipse creatura non est per quem omnis creatura facta est; et
ne quis audiens factam per dei filium creaturam mutabilem
credat eius uoluntatem quasi qui subito uellet facere crea-
turam quam ab aeterno numquam ante fecisset; manifeste
docet euangelista factam quidem in tempore creaturam
set in aeterna creatoris sapientia quando et qualis crearetur

semper fuisse dispositum; Et hoc est quod dicitur quod factum est
impersonata erat; Id est quod factum est in tempore siue in uero
siue in uita carens. Apparuit omnino hoc in spiritali factori ista
tione quasi semper uixerat et uiuit; Non quia coaeternum
est creatori quod creauit; sed quia coaeterna est illi ratio
uoluntatis suae in qua ab aeterno habuit et habet quid
et quando crearet; qualiter creatum gubernet ut maneat
ad quem finem singula quae creauit perducatur; Ideo ita dis-
tinguendum est et subinferendum quasi alia uoce imperso-
nata erat; Quia quicquid per ipsum factum est etiam et
impersonatum; Sicut ars in animo artificis uiuit licet ars
uel aliud aliquid ab ipso factum pereat; **SEQUITUR**
Et uita erat lux hominum; Quo uerbo aperte dicitur quod
ipsa uitaalis ratio per quem omnia disposita et reguntur non
omnem creaturam sed rationabilem tantum ut sapere pos-
sit inluminat; Homines namque qui ad imaginem dei facti
sunt percipere sapientiam possunt animalia non possunt;
Sed et animalis quicumque est homo non percipit eam; sed
spiritus dei; Unde benecum dixisset et uita erat lux hominum
subiunxit et de his qui ab humane conditionis honore procul
recedentes comparati sunt iumentis insipientibus et simi-
les facti sunt illis; Atque ideo recte uoluntatis luce priuan-
tur; & lux inquit in tenebris lucet et tenebrae eam non
conspiciunt; Lux quippe est hominum Christus qui
omnia quae inluminari merentur corda hominum suae
praesentia cognitionis inlustrat; Tenebrae autem
stulti sunt et iniqui quorum caeca praecordia lux aeter-
nae sapientiae qualis sint manifeste cognoscunt quamuis
ipsi radios eiusdem lucis nequaquam capere per intellectionem

9
possint. Ueluti si quilibet caecus iubarē solis obfundatur
ne tamen ipse solem cuius lumine perfunditur aspiciat;
Talibus tamen diuina consulunt misericordiam qualiter per-
uenire possint ut illam ueram lucem cernerent et essent filii lu-
cis qui fuerunt filii tenebrarum et huius cognitionis incipi-
uit quod sequitur; **FUIT HOMO** missus a deo cui nomen
erat iohannes hic uenit in testimonium ut testimonium perhi-
beret de lumine ut omnes crederent per illum non autem ut omnes
crederent in illum; maledictus enim homo qui confidit
in hominem et ponit carnem brachii sui; Sed ut
omnes inquit crederent per illum hoc est ut per illius tes-
timonium crederent in lucem quam necdum uidere no-
uerant; Dominus uidelicet ihesus christus qui de seipso testatur;
Ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulabit in te-
nebris sed habebit lumen uite. **SEQUITUR** Non erat il-
le lux sed ut testimonium perhiberet de lumine; Erat lux
uera quem illuminat omnem hominem uenientem in mundum;
Et scilicet quidem homines lux sunt recte uocati dicente ad e-
os dominus uos estis lux mundi; **Capitolo paulo**; fuitis
aliquando tenebrae nunc autem lux in domino; Sed mul-
tum distat inter lucem quae illuminatur et lucem quem
illuminat; Inter eos qui participatione uerae lucis acci-
piunt ut luceant et ipsam lucem perpetuam quem non solum
lucet in seipso sed et sua praesentia quoscumque ad tige-
rit in illustrare sufficit; Ad cuius comparationem uerae lu-
cis non tantum in uos quilibet electi uerum etiam ipse iohannes
quod maior inter natos mulierum nemo surrexit lux non
esse asseritur ut uidelicet christus non esse quod putabatur
monstraretur; Ille enim in seipso tum est erat lucerna

ardens et lucens; Ardens scilicet fide et dilectione lucens uerbo et actione; Gratiam uero lucis pectoribus infundere soli uis est eius de quo dicitur; Erat lux uera que inluminat omnem hominem uenientem in mundum; Omnem uidelicet qui inluminatur si uenit naturali ingenio seu sapientia diuina; Sicut enim nemo a seipso esse ita etiam nemo a seipso sapiens esse potest sed illo inlustrante de quo scriptum est; Omnis sapientia a domino est; Cuius utramque naturam et diuinam uidelicet qua semper ubique totus manet et humanam ex qua in tempore natus loco inclusus apparuit consequenter euangelista descripsit dicens; In mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognouit; In propria uenit et siue eum non receperunt; In mundo quippe erat et mundus per ipsum factus est quia deus erat quia totus ubique quia suae praesentiae maiestatis sine labore regens et sine onere continens quod fecit; Et mundus eum non cognouit; Quia lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehendunt; Mundum namque hoc in loco dicit homines mundi amore deceptos atque inherendo creature agnoscenda creatoris sui maiestate reflexos; In propria uenit quia in mundo quem per diuinitatem fecit per humanitatem natus apparuit; In propria uenit quia in gente iudea quam sibi praeceteris nationibus speciali gratia copula uerat incarnari dignatus est; In mundo ergo erat et in mundum uenit per incarnationem; Uenire quippe uel abire humanitatis est; manere et esse diuinitatis; Quia ergo cum in mundo per diuinitatem mundus eum non cognouit dignatus est uenire in mundum per humanitatem ut uel sic eum mundus cognosceret; Sed iudea mus quid sequitur; In propria uenit

10.

et suum non receperunt; Quem enim in potentia di tatis
cuncta creatam regnantem q; non cognouerāt / ipsum in car
nis infirmitate miraculis caruscantem recipere noluerunt.
Et quod grauius est suum non receperunt / homines scilicet
quos ipse creauit; Iudei quos peculiarem sibi elegerat plebē
quibus suae cognitionis reuelauerat arcanum / quos mirifi
cis patrum glorificauerat actis / quibus suae legis doctrinā
contulerat / ex quibus se incarnandum promiserat / et in qui
bus se incarnatum ut promiserat ostendit / ipse eum recipere
uenientem magna ex parte recusarunt. Neque enim omnes
recusarunt; Alioquin nullus esset saluus / et super uacua eius
esset incarnatio; Nunc autem multum ex utroque populo
non credendo respuerunt / multi credendo receperunt; De qui
bus euangelista consequenter insinuat dicens; Quod quodaū
receperunt eū / dedit eis potestatem filios di fieri / his qui cre
dunt in nomine eius; Consideremus fr̄s k̄m̄ quanta gratia
redemptoris nostri quā magna sit multitudo dulcedinis eius;
Unicus ex patre natus est / et noluit remanere unus; Descendit
ad terram / ubi fratres sibi quibus regnum patris sui dare posset
adquireret; D̄s ex dō natus est / et noluit di tantum filius mane
re / hominis quoque filius fieri dignatus est; Non amittens quod
erat / sed adsumens quod non erat / ut per hoc homines in di filios
transferret / gloriae quae suae faceret coheredes / qui quod ipse
semper habebit per naturā / inciperent habere per gratiam;
Consideremus quanta uirtus est fidei / cuius merito potestas
datur hominibus filios di fieri; U; debene scriptum est qui
iustus ex fide uiuit; Uiuunt enim iusti ex fide; Non illa quae
labiorum tantum confessione profertur / sed ea quae per di
lectionem operatur; Alioquin fides si non habeat opera / mor

tua est in semetipsa; Nullus seipsum
despiciat nullus de sua salute desperet;;
Curemus omnes curemus singuli ut queramus
longe mereamur fieri prope in sanguine xpi; Uideamus quod
dicitur; Quia quot quot receperunt eum / dedit illis potesta-
tem filios dei fieri; Quot quot inquit receperunt; Non est
enim personarum acceptio deus / sed in omni gente qui timeat eum
et operatur iustitiam / acceptus est illi; Quo autem ordine
credentes filii dei possent fieri / et quantum haec generatio ad
carnali distet / subsecutus euangelista designat; Quia non
ex sanguinibus inquit neque ex uoluntate carnis neque ex
uoluntate uiri sed ex donatis sunt; Carnalis quippe nostra si-
gularum generatio ex sanguinibus id est ex semine maris et
femine / a complexu coniugum dicitur originem; At uero spiri-
talis spiritus sancti gratia ministratur / quam a carnali distinguens
dominus ait; Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu / non potest
introire in regnum dei; quod natum est ex carne caro est / et quod
natum est de spiritu spiritus est; Uerum ne quis hominum dubitet / fili-
um sed et coheredem christi posse fieri / dat exemplum euange-
lista quia et ipse filius dei homo fieri / et inter homines habitare
dignatus sit / ut humane particeps existendo fragilitatis
homines diuine uirtutis suae donaret esse participes;
Et uerbum inquit caro factum est et habitauit in nobis
Quod est dicere filius dei homo factus est / et inter homines con-
uersatus est; Solet namque scriptura modo animae mo-
do carnis uocabulo / tantum designare hominem; Ani-
ma uidelicet ut scriptum est / quia descendit iacob in e-
gyptum in aetate sua septuaginta; Caro uero ut rursus
scriptum est / et uidebit omnis caro saluata recti; Neque enim

uel anime sine corporibus in aegritum descendere uel caro sine anima uidere aliquid potest. Sed hic per animam totus homo ibi signatur per carnem. Sic ergo hoc in loquo quod dicitur et uerbum caro factum est. nihil aliud debet intellegi quam si diceretur. et dicitur homo factus est. carnem uidelicet induendo et animam. Ut sicut quisque nostrum unus homo ex carne constat et anima. ita unus ab incarnationis tempore christus ex diuinitate carne et anima constat. Quod ab aeterno in aeternum existens uerus iterum hominem ex tempore assumens in unitatem suae personae uerum quem non habuerat.

SEQUITUR Et uidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratiae et ueritatis. Gloriam christi quam ante incarnationem uidere non poterant homines post incarnationem uiderunt. Aspicientes humanitatem miraculis resurgentem et intellegentes diuinitatem intus latentem. Illi maximae quietis claritatem antepassionem transfugati in montes cōcontēplari meruerunt. Uoce de lapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria. hic est filius meus dilectus in omni complacui. Et post passionem resurrectionis ascensionis que ipsius gloria conspecta spiritus eius sunt donum uisite refecti. Quibus omnibus manifeste cognouerunt quod huiusmodi gloria non cui libet sanctorum sed illi soli homini qui esset in diuinitate unigenitus a patre conueniret. Quod autem sequitur plenum gratiae et ueritatis gratiae plenus erat. et est homo christus. cui singulari munere praeter ceteris mortalibus datum est ut statim ex quo in utero uirginis concipi. et homo fieri inciperet uerus esset et dicitur. Unde et eadem gloriosa semper uirgo maria non solum hominis christi sed et diuinitatis genitrix.

recte credenda et confitenda est. Idem ueritate penitus
erat et est ipsa uidelicet uerbi diuinitate quae omnine
illū singula riter electum cum quo unā xpī persona esset
adsūmere dignata est. Non aliquid sua diuine substan-
tiae ueritatem uoluit infaciendā hominis naturā cōmu-
tans sed ipsa apud patrem manens totum quod erat totā de
semine dauid naturā uerbi hominis quā non habebat sus-
cipiens; Johannes testimonium perhibet de ipso; Re-
demtoris nrī p̄cussor testimonium de ipso perhibens
celsitudinem humanitatis eius pariter et diuinitatis ae-
ternitatem manifesta uoce pronuntiat; Clamat enim di-
cens. Hic erat quem dixi uobis qui post me uenturus est
ante me factus est quia prior me erat; In eo namque quod
ait qui post me uenturus est ordinē humane dispensa-
tionis quae post eum natus post eum etiam praedicator
baptizaturus signatus et mortē erat passurus in-
sinuat; In eo uero quod subiungit ante me factus est
sublimitatē eiusdē ^{diuinitatis} humanitatis quae ceteris omnibus
creaturis erat merito praeferenda designat; Quod enī
ait ante me non ad ordinē temporis sed ad distantiam
pertinet dignitatis; Juxta quod de ioseph filius benedi-
cente iacob scriptum est; Constituitque effraim ante ma-
nassen; Ubi recte potuit dicere manasses qui post me
uenit ante me factus est; Idē qui post me natus est po-
tentiam regni antecessit; Quē ad modū ioh̄ de dño
qui post me inquit uenturus est ante me factus est;
Id est qui post me ad praedicationem uenturus est cal-
mine meriti et sacerdotu perennis antecellit; Qua-
re autem is qui post eum uenturus erat eum dignitate ante

12.
celleret aperuit cum subiunxit. Qui prior me erat. Idē
quod aeternus ante secula dixerat propterea melius pos-
terior natus gloria maiestatis etiam in adsumta hu-
manitate praebuit. Exposito autem euangelista praecur-
soris dñi testimonio quod de illo perhibuerit red-
dit statim suae quoque adseruionis quo coeperat ille tes-
timonium dare. Nam sequitur. Et de plenitudine eius
nos omnes accepimus gratia pro gratia. Superius namq;
dixit quia uerbum caro factū est et habitauit in nobis
et uidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a pa-
tre plenum gratia et ueritate. Quod cum praecurso-
ris quoque eius testimonio confirmasset dicens hic
erat quem dixi uobis qui post me uenturus est ante me
factus est qui prior me erat. rursum ipse quod coepe-
rat exsequitur dicens. Et de plenitudine eius nos omnes
accepimus gratia pro gratia. Plenus quippe erat dñs spū
scō plenus gratia et ueritate quia sicut apłs ait in ipso ha-
bitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. De cuius
plenitudine nos omnes iuxta modum nr̄ae capacitatis acce-
pimus quia unicuique nr̄m data est gratia secundum en-
surā donationis xp̄i. De solonāque mediatoris et hominū
homine ihū xp̄o ueraciter dici potuit et requiescet super eū
sp̄s dñi sp̄s sapientiae et intellectus sp̄s consilii et fortitudi-
nis sp̄s scientiae et pietatis et replebit eum sp̄s timoris
dñi. Omnes uero sc̄i non plenitudine sp̄s eius sed deple-
tione eius quantum ille donat accipiunt quia alii per
sp̄m datur sermo sapientiae alii sermo scientiae sc̄d eundē
sp̄m. Aliter fides in eodē spū. Alii gratia sanctorū in uno
spū. Alii operatio uirtutū. Alii prophetia. Alii discretio

spirituum / Ali genera linguarum. Ali inter praetatio ser-
monum; Haec aut omnia operatur unus acque id est pater diui-
dens singulis prout uult; Quia ergo de plenitudine con-
ditoris nostri non quidam sed omnis quicquid boni habemus
accepimus. curandum sum opere est ne quis pia de sua se bo-
na actione uel cogitatione incautus extollat / ne si in grauis
largitori remanserit perdat bonum quod accepit; Cui aut
dixisset euangelista nos omnis de plenitudine christi accepisse
confestim subiunxit et ait; Gratia pro gratia; Gemina
ergo nos gratia accepisse testatur; Una uidelicet in praesenti
altera uero in futuro; In praesenti quidem fide qua
per dilectionem operatur / in futuro autem uitam aeternam;
Fides quippe qua per dilectionem operatur / gratia dicitur; Quia
ut crederemus / ut diligamus / ut operemur bona quae no-
uimus nonnullis praecedentibus meritis nostris / sed ip-
so largiente percipimus quid dicit non uos me elegistis
sed ego elegi uos et posui uos ut eatis et fructum adferatis.
Cur uita propter fide dilectionem et operata bona percipiamus
aeternam gratia est quia ne a bono deuiemus tenere ipso
duce semper opus habemus. Cui dicitur deduc me domine in
uia tua et ambulabo in ueritate tua. Notandum est quod
quidam libri habent nos omnis accepimus de plenitudine eius.
Aliquid primo de plenitudine eius accepimus et postea
gratiam pro gratia; Id est de plenitudine eius accepimus
remissionem peccatorum / et gratiam id est uitam aeternam
pro gratia fidei qua per dilectionem operatur; Quae
omnia ex uno fonte plenitudinis christi nobis prouenire
certissimum est; Quia ergo accepimus de plenitudine bo-
nitatis illius scilicet remissionem peccatorum ut iustifi-

et gratia pro gratia

13
cemus infide; Insuper quid et gratia pro gratia idē pro
gratia in qua ex fide inuimus recepturi sumus alia; Quid
tam nisi gratia hoc est uitā aeternā. **Sequitur.** Quia
lex per moysen data est gratia et ueritas per ih̄m xp̄m facta ē.
Lex quidē per moysen data est in qua quid agendū quid uitā
dū sit caelesti iure decernitur; Sed quod illa praecipit n̄
nisi gratia xp̄i completur; Illa siquidē monstrare pecca
tū iustitiam docere et transgressores suos et transgresso
ressu reos ostendere ualebat; Porro gratia xp̄i diffusa p̄
sp̄m caritatis in cordibus fidelium facit ut quod lex praecipit
impleatur; Unde illud quod scriptū est; N̄ concupisces
per moysen lex est quid iubetur sed per xp̄m fit gratia quan
do qd iubet impletur; Veritas autē facta est p̄ xp̄m quia
ūbra habebat lex futurorum bonorū non ipsā imaginē
rerum; Et sicut alibi dicit xp̄s; Omnia in figura contin
gebant illis; Sed pro ūbra lucē ueritatis pro figura legis
ipsam imaginē rerū quae figurabatur exiit ueritas xp̄s quan
do data sp̄s gratia aperuit discipulis suis sensū ut intelle
gerent scripturas; Lex per moysen data est cū populus
asper sione sanguinis agni mundari praecipit; Gra
tia et ueritas quae in lege figurabatur per ih̄m facta est
cū ipse passus in cruce lauit nos a peccatis n̄ris in sangui
nesuo; Lex per moysen data est quia populū praecipit sa
lutaribus instituit si haec seruaret t̄ra re promissionis in
trauitū et in appetuo uenturū; Si alia pro t̄nendū
ab hoste praedixit; Gratia et ueritas per ih̄m xp̄m facta
est quia dato sp̄s s̄i dono et legē spiritualit̄ intellegi
ae seruari possedo nauit et eos qui seruauit in uerā caeles
tis uitae beatitudinē quā terra promissionis signabat.

introducitur; Quae sit autem summa gratiae et ueritatis quae per
ih̄m xp̄m facta est euangelista subdendo manifestat; Om̄ ne
mouidit unquā nisi unigenitus filius qui est in sinu patris ip
se enarrauit. Nulla enim gratia maior hominibus dari
nulla uertitas altior potest ab hominibus cognosci quā ea
de qua unigenitus dī filius suus fidelibus narrans beatum
quid mundo corde qm̄ ipsi d̄m uidebunt. Et de qua patri
subplicans ait; Haec est autem uita aeterna ut cognoscant te
uerum et unum d̄m et quem misisti ih̄m xp̄m; Quenimirum
beatissima p̄ceptio gratiae et ueritatis qm̄ in huius sc̄li uita
fieri non potest recte dicitur d̄m nemo uidit unquam; Idē
nemo corruptibili adhuc et mortali carne circumdatus in
circum scriptam diuinitatis potest lucem contueri. Unde ma
nifestus dicitur ap̄t̄s; Quē nemo uidit hominū nec uidere po
test; Nemo enī hominū dicitur nemo humano adhuc habi
tu ad grauatū humana conuersatione caducus; Hinc est
enī quod moyses quidē quem in angelo uidebat in ipsa ei
natura uidere desiderans orabat; si ueni gratiā in conspec
tu tuo ostendemihī gloriā tuā; Audiuit; Non poteris
uidere faciā meā; Non enī uidebit me homo et uiuet.
Qua autem ratione ad uisionem incommutabilis et aeterni lumi
nis puenire debeat euangelista consequenter exposuit
dicens unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarra
uit; Cui simile est quod ipse d̄s ait; Nemo uenit ad pa
trē nisi per me; & alibi nemo nouit filiū nisi pater;
Neque patrē quis nouit nisi filius et cui uoluerit filius
reuelare; Ipsius quippe ducatu ad patrē uenire ipsius ma
gis terio patrem et filium nec non sp̄m sc̄m unū d̄m ac d̄m
nos sedebemus; Quam mirū ipse homo factus pro nobis in ho

mmis habitu loquens nobis quid descāe trinitatis unitate
 recte sentiendum qualiter ad eius contemplationem fide-
 bus properandum quibus actibus adhanc sit perueniendū
 clara luce reuelant; Ipse sacramentis suae incarnationis
 nos imbuens suis carismatibus scificans ut adhanc
 uenire ualeamus adiuuat; Ipse per actō in hominis forma
 iudicio nouissimo ad uisionem nos diuine maiestatis sub-
 limiter introducet atque arcana nobis regni caelestis mi-
 rabiliter enarrabit; Sane quod ait qui est in sinu patris
 in secreto patris significat neque em̄ sinus patris puerili-
 ter ē cogitandus in similitudinē nr̄ sinus quē habemus in
 uestibus aut putandus ē d̄s qui humanorū forma mēbro-
 rū compaginatus non est sic sedere quemadmodum nos sed quia
 sinus noster in uis est more nr̄o loquens scriptura in sinu patris
 effudit quē in secreto patris quod humanus intuitus pertin-
 gere non ualet semp̄ manentē uult intellegi; Non tunc
 autē solū enarrabit unigenitus filius d̄m id est scāe et indi-
 uidae trinitatis quae est unus d̄s gloriā manifestabit ho-
 minibus cū post uniuersale iudicium om̄s pariter electos
 ad uisionē claritatis eius inducet sed et cotidie narrat cū
 singulis quibus quae fidelium perfectorū mox a carnis cor-
 ruptione soluti implere coeperit quod promisit; Quid
 ligi me diligatur a patre meo et ego diligam eum et ma-
 nifestabo me ipsum illi; Me ipsum inquit manifestabo
 dilectoribus meis ut quē in sua cognauerunt mortale
 in mea iāme natura patri et spiritui sc̄o uidere possint
 aequalem; & hoc est testimoniū ioh̄ quando miserunt iu-
 daei ab hiero solimis sacerdotes et leuitas ad eum ut inter-
 rogarent eum tu quis es et caetera Ex his uerbis iohannis

humilitas cōmendatur. quicum tante uirtutis esset ut
x̄p̄s credi potuisset elegit solide subsistere in se / ne huma
na opinione raperetur inaniter super se ; Nā confessus ē
et non negauit confessus est quia non sū ego x̄p̄s ; Sed quia
dixi non sum negauī plane quod non erat / sed n̄ negauit
quod erat ; Ut ueritate loquens eius mēbrū fieret / cu
ius sibi nomen fallaciter non usurparet ; Cū ergo non
uult appetere nom̄ x̄p̄i factus est membrū x̄p̄i ; Quia dū
infirmatē suā studiuit humiliter agnoscere / illius
celsitudinē meruit ueraciter obtinere ; Quis n̄ sit / con
tinuo exprimit dū subiungit ; Ego uox clamantis in deser
to ; Scitis quia unigenitus filius uerbū patris uocatur
iohanne ad testante quia ait ; In principio erat uerbū
et uerbū erat apud d̄m et d̄s erat uerbū ; Ex ipsa uerba locu
tione cognoscitis quia prius uox sonat ut uerbū post
modū possit audiri ; Johannes ēgo uocē se esse assertit
quia uerbū praecedat ; Aduentū itaque dominicū prae
currens uox dicitur quia prius ministeriū patris uerbū
ab omnibus auditur ; Qui etiam in deserto clamat
quia derelictae ac destitute iudeae solaciū redemptoris
adnuntiat ; Quid autē clamat / insinuat cū subiungit ;
Dirigite uia d̄m sicut dixit isaias propheta ; Uia d̄m ad
cor dirigitur / cū ueritatis sermo humiliter auditur ;
Uia d̄m a cor dirigitur cum ad praecipuum uite praepa
ratur ; Unde scriptum est si quis diligente sermone
meum seruabit et pater meus diligit eum et ad eum ue
nemus et mansionē apud eum faciemus ; Quisquis er
go in superbia mentem eleuat / quisquis auaritiaē ac
tibis anhelat / quisquis se luxoriae iniquationibus polluit

cor disortium contra ueritatē claudit ne ad se dñs ueniat
clausura animiferis uitiorum damnat; Sed adhuc qui
misifunt percuntantur; Quid ergo baptizas sit non
es helias neque xps neque propheta quod quia non studio
cognoscent dae ueritatis sed malitiae exercende aemula
tionis dicitur euangelista tate innotuit qui subiunx̄
dicens; & qui misifuerant exphariseis. Ac si aperte
dicat illi iohannē de suis acubus requirunt quid hoc trinā
nesciunt querere sed inuidere; Sed se quisque etiam cū
per ueritate requiritur a bonitatis suae studio non
mutatur; Unde ioh quoque ad uerba inuidiae praedi
camenta respondit tae; Nā protinus adiungit; Ego
baptizo in aqua medius autem uestrū stetit quē uos nes
citis; Ioh non spū sed aqua baptizatorū corpora lauat
sed tamen per uenā non lauat; Cum ergo baptizat qui
peccata p̄ baptismā non relaxat nisi ut praecur sionis suae
ordinē seruans qui nasciturū nascendo praueuerat bap
tizaturum quoque dñm baptizando praueuieret et qui
praedicando factus est praecursor xpi baptizando etiam
praecursor eius fieret imitatione sacramenti; Qui int̄
haec misterium redemptoris nostri adnuntians hunc in
medio hominū et stetit et sc̄ fert et nesciri quia per car
nem dñs apparet et uisibilis stetit corpore et inuisibilis
maiestate; De quo etiā subdidit qui post me uenit ante
me factus est; Si enā quod dicitur ante me factus ac sidi
catur ante positus; Post me ergo uenit qui a post
dū natus; Antea uero factus est qui a mihi p̄ latus; Sed haec
paulo superius dicens etiā p̄ lationis ei causas aperuit
cū subiunx̄ qui a prior me erat; Ac si praedicat in dē me etiā

postmatris superat quocumque uirtutis suae tempora non
angustant; Nam quiper matrem in tempore nascitur sine
tempore est a patre generatus; Qui quante reuerentiae
humilitatem debeat subdendo manifestat; Cuius non su-
dignus solvere corrigiam calciamenti; Mons apud ueteres
fuit ut si quis eam quaesibi conpeteret accipere uxorem nollet
Ille ei calciamentum solueret quia dhanc sponsus iure pro-
pinquitatis ueniret; Quid dicitur inter homines xps nisi
scae ecclesiae sponsus apparuit; De quo et iste ioh dicit.
Quia bet sponsam sponsus est; Sed quia iohannem homines
xpm esse putauerunt quod isdem iohannes negat recte
se indignus esse ad soluendum corrigiam eius calciamenti
denuntiat; Ac si aper tedicat; Ego redemptoris uesti gia
denudare non ualeo quia sponsi nomen mihi inmeritus non
usurpo; Quod tamen intellegi et aliter potest; Quis enim
nesciat quod calciamenta ex mortuis animalibus fiant
incarnatus uero dñs ueniens quasi calciatus apparuit qui
indiuinitate sua morticina corruptionis nostrae adsuit;
Sed huius incarnationis misterium humanis oculis penetra-
re non sufficit; Inuestigari enim nullatenus potest quo-
modo incorporatur uerbu quomodo sumus et uiuificator
sp̄s intra uterū matris animatur quomodo is qui initium
non habet et exis tit et concipitur; Corrigia ergo calcia-
menti est ligatura misterii; Iohannes itaque soluere cor-
rigiam calciamenti eius non ualeat quia incarnationis mis-
terium nec ipse inuestigare sufficit qui hanc per prophe-
tiae sp̄m agnouit; Quid est ergo dicere non sum dignus
soluere corrigiam calciamenti eius nisi aper te et humilia-
ter suam ignorantiam profiteri; Ac si patenter dicat;

Quid mirū simihulle p̄aetatos est quem post me quidem
 natum considero sed natiuita t̄is eius mir̄s̄ tertium non ad
 p̄bendo; haec in bet hama facta sunt trans iordanen / ubi e
 rat ioh̄ baptizans; Bene prāe cursor dñi nr̄i in bet hama di
 citur baptizasse; Nam bet hama domus oboedientiae in
 ter prāe tatur / ut de mons traret per oboe dientiam fidei
 omnes ad xpīi baptisma debere peruenire; Sicut magis
 mandatum est per aliam uiam reuertim patriam / ita nobis
 prāceptum est per aliam ad paradisi gaudia peruenire;
 Nam nr̄i parentes per inobedientiae culpam inde eieci s̄
 nos uero per oboe dientiae bonum et per obseruationem
 mandatorum dñi ad aeternae beatitudinis paradisu
 peruenire debemus. Altera die uidit iohanne ih̄m
 ad se uenientē; iohannes interpretatur gratia dñi;
 Altera dies populo xpīi ano ē sub gratia quip̄ tioso
 sanguine xpīi redemptus est; Altera dies fuit populo
 priorē sub lege qui in s̄face sanguine agni redemp
 tus est a seruitute egyptiaca; Ille agnus significa
 bat istū agnū quē praesentē beatus baptista digito
 ostendebat dicens Ecce agnus dñi ecce qui tollit pec
 cata mundi; Ecce innocens et ab omni peccato immunis
 ut p̄te quos quidē de ossibus adā et carne de carne
 adā sed nullam de carne peccatrice traxit macula
 culpaē; Ecce qui tollit peccata mundi; Ecce qui ius
 tus inter peccatores mitis inter impios; Hoc est
 quasi agnus inter lupos apparetis etiam peccato
 res et impios iustificandis habet potestatem;
 Quomodo autem peccata mundi tollat / quo ordine
 iustificet impios apostolus petrus ostendit quia;

Non cor ruptilibus argento uel auro redemptus
deuana uestra. conuersatione paterne traditionis
sed p̄ioso sanguine quasiagni incontaminati et in
maculati ih̄u x̄pi; Sequitur, Johannes testimoniū
s phibens ded̄no; Hic est de quo dixi, post me uenit uir
s qui anteme factus est, quia prior me erat. Post me ue
nit uir postmenatus est in mundo post me praedica
re incipiet mundo; qui anteme factus est, qui me po
tentia maiestatis tantū quantum praecone iudex
quantū solluciferū. Licet post apprensus antecellit;
s Qui prior me erat; Quia in principio erat uerbu et
uerbum erat apud d̄m. et d̄serat uerbum. Post
me uenit uir tempus humane natiuitatis designat
in qua ioh̄ posteriorē xp̄m intellege; Qui anteme
factus ē primatū regie potestatis quo etiā ange
lis praesidet intueri; qui prior me erat aeternita
tis diuinae maiestatis. Quae patrie aequalis intellege;
Post me uenit uir qui anteme factus est quia prior me
erat; Post me uenit humanitate quia deo praecellit
s dignitate quia prior me erat diuinitate; Ego
s nesciebā eum inquit; Certū est quia sciebat d̄m ioh̄
cuius testimonium perhibere misus est quem iudicem
omnium uenturū praedicabat dicens; Cuius uenti
labrū in manus sua et per mundabit areā suā; A quo
sp̄m sc̄m daridebere testabatur; Ipse uos baptizabit
inquit ens sp̄s sc̄o; A quo se ipsum abluere desiderabat
dicens; Ego debeo a te baptizari et tu uenis ad me
quomodo ergo dicit. et ego nesciebā eum; nisi quia
eum quem et antea nouerat perfectius iacū baptiza

11
retur agnouit. Quem mundi saluatorem et iudicem no-
uerat. huius potentiam maiestatis altius spiritu sancto super-
eum descendente cognouit. Neque enim dubitandum
est quia beatus iohannes cum spiritu sancto licet corporalis specie
uideret eum uocem patris. Licet corporaliter sonante
meruisset audire multum ex hoc uisu et auditu profice-
rit multum de diuine potestatis excellentia reuelatis
oculis mentis scientiae caelestis acceperit. A deo ut
comparatione intelligentia quae tunc in illustratioe
perit ex tenuis illum quantus esset. omnimodis sibi in-
deretur ignorasse. quae testimonium in quo misus est. domino
diligenter perhibens adiungit. Sed ut manifesta-
retur misus est propter eum ego in aqua baptizans.
quod est aper te dicere. *non ideo ueni in aqua baptizans*
quia peccata mundi baptizando tollere possim. Sed ut
cum baptizando et predicando manifestarem populo israhel
qui in spiritu sancto baptizans ad tollenda peccata non solu-
israhel set & totius mundi fieri credere uoluerit idone-
us est. Propter eum ego in penitentia baptizans
ut sic baptizando illi uiam pararem quae baptizaret in
remissione peccatorum. Et testimonium perhi-
buit iohannes dicens. Quia undi spiritus descendente quasi
columbam de caelo et mansit super eum. Bene-
dictio columbae spiritus descendit super dominum spiritus ut discant
fideles non aliter se membra eius fieri naturaliter et
spiritu se posse repleri nisi simplices fuerint nisi uera
cum fratribus habuerint pacem qua significat os
cula columbarum. Habent autem oscula et corui

sed lamant quod colūba omnino non facit, Signifi-
cantes eos qui loquuntur pacē cum proximo suo mala
autē s̄ in cordibus eorum; Colūbe autē natura quela-
niata innocens est illis aptis sime congruit qui pacē
secuntur cū omnib; et sc̄i moniā sollicitē seruare uni-
tatē sp̄s in uinculo pacis; Adque ideo sp̄s in colūbam
descendendo non suā tantūmodo uel eius discendi
innocentiā; simpli citatem que designat sedeorū; q;
qui sentiunt de illo in bonitate et in simplicitate cor-
dis querunt illū. **E**rgo inquit nesciebā eum; sub au-
ditam subtiliter quā spū in eum descendente cogno-
ui; sed qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit;
Super quem uideris sp̄m descendentem et manentē
super eum; hic est qui baptizat in spū sc̄o; **B**aptizat
dn̄s in spū sc̄o per spū sc̄i gratiam peccata demittendo
Sive enim ipsa aqua aliquos discipulorum suorū pri-
mas baptiza uerit per quos ad ceteros fideles riuus
baptismi proflueret eosdem etiam spū baptizat
peccata illis relaxando et spū sc̄i dona minis trando,
siue fideles eius inuocatenomine ipsius. **A**qua bap-
tizant electis; et crismate sc̄o per unquam eosdem
nihilominus ipse spū sc̄o baptizat quia nemo praeter
ipsum peccatorū nexus soluere et sp̄s sc̄i ualeat dona
tribuere; Sed diligentiū intuendum est quia cū
dixisset super quem uideris sp̄m descendentem addidit
et manentē super eum. **Q**uia sc̄os enim eius sp̄s descen-
dit; Uerū quia quā diū in corpore peccata ca-
rere nequeunt quia caelestium contēplatione sem-
per oculū mentis intendere non sufficiunt sed sepius

18
hunc ad terrae curā conuersionis inflectunt
meorum procul dubio cordibus sp̄s aliquando ue
nit aliquando recedit Unde dictū est sp̄s ubi
uult spirat et uocē eius audis sed non scis unde ueniat
et quo uadat; Uenit quippe ad sc̄os uadit ad sc̄is sp̄s ut
quē semper habere idonei non s̄ eius per tempora recle
untis crebra lucer efficiuntur; In solo autē mediatore
dī et hominum homine ih̄u xp̄o sp̄s perpetuo uera
citer manet in quo nec for didae cogitationis macu
lā quam refūgit ullā inuenit; Mansit autē totus
in illo non ex eo solū tempore quod hunc ioh̄ super
eū uidit descendentem sed ex quo homo fieri incipiens
eius ministerio et opere concepitus est; Idcirco autē
super eum in quo ē permanebat baptizatū descen
dere sp̄s ostenditur ut et baptista ipse cel sius iā
quē praedicaret agnosceret et credentibus dare
tur indicium nequaquā sensi baptizatos aqua sp̄s
eiusdem posse baptismā mereri; Querendum est in
ter ea quomodo speciale fili dī agnoscendi signum
fuerit Quos super eum descenderit et manserit sp̄s
cū etiam discipulis ipse promittat dicens eis; Ego roga
bo patrē et alium paraclitum dabit uobis ut mane
at uobis cū in aeternū sp̄m ueritatis; Et paulo post
quia apud uos manebit et in uobis erit; Si enim a
pud seruos dī electos manet et in illis erit sp̄s quid
magis est fili dī quod in ipso manere sp̄s adsit uat
notandum quoque quod semper in dño manserit
sp̄s sc̄s in sc̄is autem hominibus quamdiu mortale
corpus gesta uerint partim maneat in aeternum

partim rediturus recedat; Manet quippe apud eos
ut bonis insistant ac ubi uoluntariam paup-
tatem diligant mansuetudinem sequantur pro aeter-
norum desiderio luceant esuriant et faciant iusti-
tiam; Misericordiam munditiam cordis et tran-
quillitatem pacis amplectantur; Sed pro obserua-
tione iustitiae persecutionem pati non uereantur
a elemosinis orationibus et ieiuniis ceterisque spiri-
tualibus insistere desiderant; Recedit autem ad
tempus ne semper infirmos curandi mortuos susci-
tandi leprosos mundandi demones eiciendi ueletiam
propheandi possint habere uirtutem; Manet semper
ut mirabiliter ipsi uiuant; uenit ad tempus ut etiam
aliis per miraculorum signa qualis sint inuis efful-
geant. **E**t ego inquit uel et testimonium perhibui
quia hic est filius dei; Supradixerat: post me uenit uir
qui ante me factus est nunc testimonium perhibet
quia hic est filius dei utriusque naturae ueritatem et
humane uidelicet et diuine in una eadem que christi per-
sona manifeste designans; Erubescat manicheus
audiens; ueniat; conticescat fotinus audiens hic
est filius dei; Audiam mansueti et letentur quia uenit
uir post iohannem fortior iohanne qui baptizauit in spiritu sancto; Et
quia hic est filius dei; quia enim presumpcia recessimus ho-
mines ad deum filius dei per misericordiam factus est homo
ut idem ipse et pro diuinitate patri et pro humanitate con-
grueret nobis; At pro humanitate nostre simile pro no-
bis cum hoste conflagere per diuinitatem patri con-
substantiali ad imaginem nos dei et similitudinem quam peccan-

do amissimus posset digne recreare; per mortem
nr̄ae fragilitatis destrueret eum qui habebat mortis
imperium et per imperium suae diuinitatis poten-
tiam reconuiliaret nos dō patri. **S**tabat ioh̄ et ex dis-
cipulis eius duo; Stabat ioh̄ quia credebat in dño et
duo de discipulis eius; Statim enim crediderunt et se-
cuti sunt ambulante. **A**spiciens ih̄m ambulante.
Debemus singula scripturarum uerba notare,
quare iohannes stans et ih̄s ambulans dicitur. **A**-
spiciens ih̄m ambulante dicit: Ecce agnus dī; **L**ex
dat testimonium ecce agnus dī; **A**gnus immacu-
tus agnus anniculus. **A**gnus qui tollit peccata mun-
di; **A**gnus qui exterminatorem aegypti populū isrl̄
percutit et non sinit; **E**cce agnus dī; **A**udierunt eū
discipuli; **Q**uare uolunt dicere ecce quando dicitur
ecce quodā modo ille qui ostenditur digito demon-
stratur; **D**icit ergo ad discipulos suos; **Q**uid me se-
qui minui quid me putatis magistrum habere ecce ag-
nus dī illum sequi minui illum oportet crescere me
autem minui; **N**emo prudentiū eū qui minuitur sequi-
tur et relinquit eum qui crescit; **A**udierunt eū duo
discipuli loquentem; **M**agistri imperium sunt secu-
ti; **T**estimonium iohannis fides est discipulorum;
At secuti sunt ih̄m; **S**equentes ih̄m reliquerunt iohannē;
Sequentes euangelium legē amiserunt; **S**icut autē
secuti sunt euangelium ut testimonio uterentur e-
lege; **C**onuersus autē ih̄s et uidens eos; **D**iscipuli ioh̄
cōminus et coram et ante cessu ih̄m uideri non poterant
sed tergum illius sequebantur ut uiderent; **E**rgo illi

discipuli faciem dñi uiderenon poterant; Conuer-
sit et quodam modo de sua maiestate descendit ut pos-
sint discipuli contēplare faciem illius. Conuer-
sit se ut ex lege ad discipulis cer neretur; Conuersas
autem et uident eos sequentes; Dixit; Quid queritis
non quasi ignorans interrogat sed interrogat ut
mercedē habeant respondentes; Quid queritis
Nec dixit quem queritis ne se uideretur ostendere;
Quid queritis reminterrogat ut illi personā signifi-
cent; Quid quaeritis quid dixerunt; Rabbi; Ipsa apel-
latio responsionis iudicium est fidei; Quando em̄
dicunt rabbi quod intellegitur magister et secun-
tur eū utiq; magistrum sequuntur et dicunt;
Ubi habitas dicit eis; Uenite et uide; Uolunt
habita culū nosse ihū uolunt sibi ostendi qualem
habitationē habeat saluator ut cum ille ostendert
in quibus xps habitet tales se exhibeant in quibus
possit dñs habitare. Et dicit eis; Uenite et uide;
uultis uiderē habitaculū meū sermone explicare n̄
potest opere demonis trahit; Uenite et uide; Ipsi
quia de testimonio legis uenerant quia statim in ip-
sonomine confitētur et dicunt rabbi quod inter-
pretatur magister. Ihs autē Respondit dixit;
Uos autē quid discipuli estis ioh̄ qui ex ipso nomine con-
fessionē ur̄am demonis trahit et dicitis rabbi uenite
et uide ubi maneo uenerunt et uiderunt ubi ma-
neret Ergo et apud eum manserunt die illo; Quia
credebant non in nocte manserunt sed in die; Nox
illa tenebrans non habebat ubi erat fides ueriluminis

20
Et apud eum manserunt die illo; hora erat quasi de-
cima; Ex lege ueniebant ad euangelium ad fidem xpi
mittebat illos legis decalogus. Erat autem an-
dreas frater simonis petri unus ex duobus qui audierat
ioh et secuti fuerant dñm; In fide non est ordo; ubi cũ
que fidelis est anima ibi annorũ multitudo non que-
ritur nec paucitas; Andreas minor erat simoni petro
et tamen non quaeritur aetatis ordo sed fidei. Ihm
primus inuenit; Erat autẽ andreas frater simonis
petri unus ex duobus; Nisi forte et haec dignitas est
andreae quia petri appellatur frater super quem erat
postea fundanda ecclesia; qui audierat ab iohanne et
secuti fuerant eum; Inuenit hic primus fratrem suum.
O uerapietas statim ut inuenit ihm statim ut inue-
nit margaritã statim ut inuenit thesaurũ fratri
nuntiat fratrem suum simonẽ uocat. Fratrem non tã
sanguine quã spũ; Quã fratrem habebat germanitate et
sanguine uoluit habere ei fide germanitẽ. Et dicit ei; In-
uenimus messiam; nemo inuenit nisi qui quaerit. Iste
qui inuenit se dicit ostendit quia diu quaesierit; Inue-
nimus messiam. Quod est interpretatum xps; diu que-
siuimus xpm in mor^{ten} in omnibus prophetis et quem inue-
nire cupiebamus ipse nos inuenit et inuenit inuenimus;
Et addixit eum ad ihm; Non dedignatur maior minorem
sequi quia non erat ordo aetatis ubi erat meritũ fidei.
Inuitus autẽ eum ihs dixit; Tu es simon filius iona tu uo-
caberis caephas quod interpretatur petrus; Nec dũ
dũ aliquid petrus fecerat. Quã meruit nom mutare;
numquid plus crediderat ab andrea quid maius fecit

ut astra tre plus acciperet quid maius fecerat, minorem
fratrem secutus est et quem habebat discipulum non de-
dignatus est habere magistrum; Tu es simon filius iona-
iona lingua nostra dicitur columba; Tu es ergo filius iona-
tona filius spiritus sancti filius ergo dicitur spiritus quia humilitate
despiciens se accepit. In crastinum uoluit exire in galileam;
In crastinum uoluit ihesus inquit exire in galileam et inue-
nit philippum et dicit ei; Sequere me; Tunc patet ex su-
perioribus unde uoluerit ihesus exire in galileam uidelicet
a iudea ubi erat iohannes baptizans et testimonium illi per-
hibens quod esset agnus dei; Duos ex discipulis suis ad eum
sequendum prouocauit ex quibus unus andreas ad il-
lum etiam fratrem petrum adduxit; patet iuxta sensum
spiritalem et crebra expositione uirae frater matru iam
cognitum est quid sit quod dominum sequitur; Sequitur
namque dominum qui imitatur; sequitur dominum qui quantum
fragilitas humana patitur eaque in homine monstra-
uit filius dei humilitatis exempla non deserit; Sequitur
Quis de eius passionibus existendo ad consortium resur-rectio-
nis eius et ascensionis per tingere sedulus exoptat; Sed
non sine certitudine miserum refertur quod dicitur se
philippo ihesus sequere me. Uoluit exire in galileam; galilea
namque transmigrationis facta uel reuelatio inter praen-
tatur. In eo quippe quod transmigrationis facta dicitur
profecitum filium designans quod uel de uirtute ad uirtu-
tum celsitudinem transmigrare uel in ipsis uirtutibus
paulatim proficere. Ad minoribus ad maiora cotidie
subire contendunt quousque de acon ualle lacrimarum
ad arcem laetitiae caelestis domino auxiliante perueniat;

In eo autem quod reuelationem sonat / ipsam uice aeter
nae beatitudinem pro qua in praesenti se laborant in si
nuant. Cuius utramque inter praetatione nominis
psalmista uniuersiculo comprehendit ubi ait. Am
bulabunt deus uite in uirtutem / uidebitur discipuloru
in sion. Haec est namque uisio / de qua dicit apostolus.
Nos autem reuelata facie gloriam dñi speculantes / in ean
dem imaginem transformamur / a gloria in gloriam
tamquam ad in spū. Bene ergo uocaturus ad sequendu
se discipulum ihs. Uoluit exire in galileam idē. intrans
migrationem factam / siue reuelationem. Ut uidelicet
sicut ipse teste euangelio proficiebat sapientia et etate.
Et gratia apud dñm et homines; sicut passus est et resurre
xit et ita intrauit in gloriam suā / sic etiam suos sequaces os
tenderet proficere uirtutibus / ac per passiones transi
torias ad aeternorum dona gaudio rum trans migrare
debere; Erat autem philippus ab ethsaida ciuitate an
dreae et petri; Non est putandus euangelista fortuito
et absque ratione mystica nomen ciuitatis de qua esset
philippus / et quod eadem andreae quoque et petri esset
uoluit se monstrare; Sed per nomen ciuitatis tripice qua
lis tunc iam animo philippus qualis officio esset futu
rus / qualis etiam petrus et andreas ostendere curas
se; Bethsaida quippe domus uenatoru dicitur; Et ue
natorq; utique etiam / qui audiebant ad dño. Venite
posme / et faciemus fieri piscatores hominum; Uena
tor et ille / qui et ante quam ad praedicationis officium
ordinatus retur ad dño / quantum capiendis ad uitā animal;
esset inuentus mox sponte praedicatione monstrauit;

5 Inuenit enim nathanahel et dicit ei; Quem scripsit mor-
5 ses in lege et prophetae Inuenimus ihm filium ioseph
nazareth; Quantum rete fidei quam capitibus deuote p-
dicationis maculis intextum Inuenio fr̄i cur cū det quē
ad aeternā cupit prouidus captare salutem; Illum dicit
inuentum quē mor̄ses et prophetae uenturū suis scrip-
tis signauerunt ut eo cunctis sequentibus intellegat
quod ipse sit cui aduentui praeconando uniuersa uete-
rum scripta seruerint Ihm nuncupat quod nom-
xp̄i futurum prophetarum oracula concinebat; fili-
um ioseph appellat non ut hunc ex coniunctione maris
et femine natū asseueret quem de uirgine nasciturū
in prophetis didicerat sed ut de domo ac familia dauid
Unde ioseph ortum nouerant secundum uaticinia pro-
phetarum eum uenisse doceret; Neque enim miran-
dū si philippus eum filium ioseph uocet cum et ipsa gene-
rix illius intemerata semper uirgo maria quae uirū
non nouerat consuetudinem uulgi sequens sic locuta
legatur; Fili quid fecisti nobis sic ecce pater tuus et
ego dolentes quae rebamus te; Addit et patriam a-
nazareth ut ipsum esse signaret de quo legerant in
prophetis qm̄ nazareus uocabitur; Non ergo mirū
si mox ad consensū credendi adueniendi ad xp̄m cap-
tauit philippus nathanahel cunctos undique ueri-
tatis casses praetendit; Quem scripsit mor̄ses in lege
5 et prophetae Inuenimus ihm filium ioseph a nazareth
5 Neque in merito ab ethsaida idē domo uenatorum ori-
undus asseritur quia tam dō dilecte uenationis co-
rā pariter et gratiam accepisse mons tratur. Hā se

quitur. Et dixit ei nathanahel; Anazareth potest ali-
 quid boni esse; nazareth munditiae siue flos eius aut
 separata inter praetatur; Adnuens et go uerbi eu-
 geli. zanas sibi philippi nathanahel anazareth in-
 quid potest aliquid boni esse; Ac si per te dicitur potest
 fieri ut acuitate tantinominis aliquid summae gra-
 tiae nobis oriatur uel ipse uidelicet mundi saluator
 dñs qui singulari ter sese Innocens impollutus segrega-
 tus a peccatis quiq; loquitur in canonicis canticorum
 Ego flos campi et lilium conuallium; Et de quo prophe-
 ta; Exiet inquit uirga de radice iesse et nazareus id est
 flos de radice eius ascendet; Uel certe aliquis doctor
 eximius qui florem nobis uirtutum munditiam quesce-
 ratis praedicare sit missus; possumus hunc locum et
 ita recte intellegere quod dicente philippo quem scripsit
 moyses in lege et prophetae; Sequitur dicitur ei
 nathanahel; unde menosius Respondit ihs et dixit ei
 prius quam te philippus uocaret cum esses sub ficu uide-
 te; Respondit nathanahel et ait rabbi tu es filius di-
 tues rex israhel; Quia cognouit nathanahel uidisse et nos
 sednm que alio in loco gererentur; Idē quomodo et ubi
 uocatus sit a philippo cum ipse ibi corporaliter non es-
 set diuinae hincmax estatis intuitum considerans
 pro tunc eum non solum rabbi id est magistrū sed
 et filium di a regem israhel idē xpm confesus est; Et
 libet intueri quā prudens laudantis dño confessio
 respondeat serui; Ille bunc uere israhelita id est
 iurū quidm uidere posset. eo quod dolum minime
 haberet adstruxit iste eum non magistrum tantū

modo quitalia praeciperet / uerū etiā filiū dī qui
caelestia dona tribueret / et regē isrl̄. idest populū dī
uidentis / religiosa deuotione fatetur / in hac confes
sione suū quoque hunc regē et se eius regnū milite sig
nificet / Potest autem haec dī sententia quadix
se nathanael / prius quā uocaretur / a philippo / cū
esset sub ficu uidisse sup electione spiritalis isrl̄.
Idest populū xp̄i am misericordie intellegi / quē dñs nec
dum se uidentē necdū per apostolos eius ad fidei
gratiā uocatū sed sub tegmine adhuc peccati p̄m
tis abditū misericorditer uidere dignatus est;

Paulo ad testame quiait; Qui benedixit nos in om
ni benedictione spiritali in caelestibus in xp̄o / sicut
elegit nos in ipso an temundi constitutionē / ut es
semus sc̄i et immaculati in conspectu eius in caritate.

4
Quidem fici arbor aliquando in scripturis dul
cedinē dilectionis super nae insinuat; Unde scrip
tū est; Qui seruat ficum comedit fructum eius;
Et qui custodit dñs sui glorificabitur; Sed quia pri
mi parentes n̄ri reatu praeparationis confusi / de
fici sibi solis succine toria fecerunt / potest arbor
fici non incongrue male / dulcoratā generi ma
mano consuetudinē peccandi signare; Sub qua
positas adhuc electos suos / sed necdum electionis
suae gratiā cognoscentes / quasi sub ficu cons
titutū nec se iam uidentē dñs uidet nathana
hel; Nouit enim dñs quis sunt eius; Quorum
saluationi / ipsum quoque nomen nathanael
aper tissime conuenit; Nathanael nā que

donū di interpretatur; & nisi donū di quisque uoca-
tus numquā reatū primae transgressionis num-
quā male blandientiae auget centium cotidie pec-
catorū umbracula euadit numquā saluandus ue-
nire meretur ad xpm; Unde dicit apostolus; Gratia
enī estis saluati per fidem et hoc non ex uobis di donū
est; Non ex operibus ut ne quis gloriatur; Sequitur

Respondit ih̄s et dixit ei; Quia dixi tibi uide sub ficu
credis; maus his indebis; Quid sit maus de quo dicit
ipse sub sequenter aperit futurā credentibus sponden-
do apertionem regni caelestis et praedicandā mundo
utramque unius suae naturā personae; quod reuera
multo excellentius arcanum quā quod nos in peccati
ad huc umbra positos a se in luminandos preuidit; Maus
est enim quod nos saluatos gratias suae cognitionis imbu-
it quod caeli nobis gaudiū pandit; Quod praedicatores
suae fidei in mundo dispersit quam quod nos saluandos
potentia suae maiestatis ante saecula praesciuit;

Amen amen dico uobis; Uidebitis caelum apertum
et angelos dī ascendentes et descendentes supra filium
hominis; Jā cōpletum cernimus promissi huius effec-
tum; Uidemus etenim caelū apertum quia postquā
caelum dī homo penetrauit etiam nobis in eum cre-
dentibus superne patriae patefactum cognoscimus
ingressum; Uidemus angelos dī ascendentes et des-
cendentes supra filium hominis quia praedicatores scōs
nouimus sublimitatem diuinitatis xpi simul et hu-
manitatis eius infirma nuntiare; Ascendunt super
filium hominis angelicum docent praedicatores quia

in principio erat uerbum et uerbum erat apud dñm et dñs
 erat uerbum; Descendunt super filium homi^{nis} angeli
 cum adiungunt idem; Quia uerbum caro factū est et
 habitauit in nobis. Neque in merito praedicatores sc̄i
 tr̄ pice angeli uocantur quibus consue tedit uatum ab
 angelis nomen euangelistarum conceditur ut sicut hi
 nuntii ita et illi propter idem sūm̄ae praedicationis
 officium boni nuntii cognominentur; Notandum
 quod dñs seipsum filium hominis nuncupat nathana
 hel eundem filium dī praedicat; Cui simile est quae apud
 alios euangelistas ipse discipulos interrogat quē cum
 dicant filium hominis esse; Respondit quae petrus; Tu es
 x̄ps filius diuini; Et quidem iuste dispensationis mode
 ramine actum est ut cum utraque eiusdem in mediato
 rē dī et dñi n̄ri uel ab ipso dño uel ab homine puro esset
 cōmemoranda substantia dñs homo fragilitatem adsum
 te a se humanitatis purus homo uirtutem aeternae in
 eo diuinitatis adstrueret; Ipse suā humilitatem ille ei
 fateretur altitudinem; Notandum quippe quod dñs qui
 beatum nathanahel uere israhelitam nuncupat in hoc
 quoque uerbo quod ait uidebitis caelum apertum et
 angelos dī ascendentes et descendentes supra filium
 hominis; Visionem iacob patriarchae qui per bene
 dictionē uocatus est isrl̄ ad in memoriam reducit
 Isrl̄aque cū uolens in quodā loco requiescere lapidem
 capiti suo sub posuisset uidit in somnis scalā stantē
 super terram et cacumen illius tangens caelum; An
 gelos quoque dī ascendentes et descendentes super eā
 et dñm innixum scalae dicen tem sibi; Ego sum dñs abrahā

patris tui et dñs isaac; Surgensque mane et debito
 cum pauore laudens dño reddens tulit ipsum lapidē
 et ceteris in titulum fundens oleū desuper. Huius er-
 go locidñs facti mentionem et ceteris ac suis fidelibus
 figuratum manifestissime testatur. Et die t̄tio

Nuptiae factae sunt in chana galileae et erat mater
 ihū ibi; Ne uacat misterio quod die tertio post ea
 quae superior euangelii sermo descripsit nuptiae
 facte referuntur sed tertio tempore seculi dñm adap-
 tandam sibi ecclesiam uenisse designat primum quip-
 pe saeculi tempus ante legem patriarcharum exem-
 plis sed sub lege prophetarum scriptis; Tercium
 sub gratia praecomis euangelistarum quasi terti-
 a diei lucē mundo refulsit in quod dñs et saluator
 noster pro redemptione generis humani in carne
 natus apparuit. Sed et hoc in chana galileae id est
 in zelo transmigrationis perpetrare eadem nupti-
 ae factae perhibentur; Triplice denuntiat eos maxi-
 me gratia xp̄i dignos existere qui zelo feruore pia-
 deuotionis et aemulari charismata maiora ac deu-
 nis ad uirtutes bona operando de terrenis ad aeter-
 na notum sperando et amando trans migrare;

Quod cum benite autem ad nuptias dño uinum defecit
 ut uino meliore per ipsum mirabili ordine facto ma-
 nifestaretur gloria laetantis in homine di et tre-
 dentium in eum fides aucta proficeret; Quod si mis-
 terium quaerimus apparente in carne dño meracā
 illa legalis sensus sua uitas paulatim coeperat ob car-
 nalem pharis eorum interpretationē a prisca sua

uir tunc deficere qui mox ea quae carnalia uidebantur
mandata ad spiritalem conuertit doctrinam cuncta
tamque litterae legalis superficiem euangelica
caelestis gratiae uirtutem uertit quod est unum
fecisse de qua; Sed primo uideamus quid sit quod
s deficiente uino diceret mater ihu ad eum, Unum non
s habent Respondit quid mihi et tibi est mulier non
s dum uenit hora mea; Neque enim matrem suam inho
noraret quia ubi iubet honorare patrem et matrem
aut sibi esse matrem negaret ex cuius carne uirgi
nem carnem suscipere non despectit etiam apostolo
teste quia; Qui factus est ex semine dauid secundum
carnem Quomodo enim ex femine dauid facta carne
Sinon ex corpore mariae facta carne que ex dauid semi
ne descendit sed in eo quod miraculum factum est
Quid mihi et tibi est mulier significat se diuinitate
qua miraculum erat patrandum non principium te
poraliter accepisse de matre sed aeternitatem sem
per habuisse de patre Quid mihi inquit et tibi est mu
lier nondum uenit hora mea, Quid diuinitate quam
ex patre semper habui cum tua carne Ex qua carne
suscepi communem nondum uenit hora ut fragilitate
supra te Ex te humanitatis moriendo demonstrarem
prius est ut potentiam aeternae diuinitatis uirtutes ope
rando patefaciam Venit autem hora ut quid sibi et
matri commune esset ostenderet cum eam mortui
rus in cruce discipulo uirgini uirginem commendare cu
rauit; Carnis namque infirma per pectus matrem
de qua haec susceperat pie cognita eide quem maxime

diligebat discipulo con mendavit ; Quam diuinam
 facturus quasi incognitam se nosse dissimulat quia
 hanc diuinae naturae auctorem non esse cog
 noscit. Huius uero horae dñs metu cependens com
 memorans dixit matri ; Mater ecce filius tuus ;
 Quasi dixisset ; Ecce hoc quod ex te sumsi modo os
 tenditur moti endo quid est ; Quae tamen natura
 post modum clarificanda erat in resurrectionis
 gloria ; Dixit mater eius ministris ; quodcum
 que dixerit uobis facite. Sciebat quidem mater
 eius humanitatem filius sui. Licet hoc modo ui
 deretur negando quod poscebat mater tamen
 sciebat pietatem filii quod negare noluit quod
 petebatur ; fiducialiter mandauit ministris
 ut mandata imperent iubentis filii. Erant ibi
 lapideae hircinae sex posite secundum purificatione
 iudeorū capientes singulae metretas binas uel
 ternas ; Hircinae uocantur uasa aquarum receptui
 parata Graece enim aqua r-dor dicitur aqua autem
 scripture sacre scientiam designat. Quae uos audi
 toris et peccatorum sordo abluere et diuinæ
 cognitionis sol et fonte potare ; Uasa sex quibus
 continebatur corda sunt deuotacōrum quorum
 perfectio uitae et fidei ad exemplum recte creden
 di ac uidentis proposita est generi humano per
 sex scilicet abentis aetates id est usque ad tempus do
 minice praedicationis ; Et bene lapideas sunt uasa
 quia fortia sunt praecordia iustorum ut pute illius
 fide et dilectione solidata lapidis quem uidit

danibel praecisum de monte sinemambus factum
que in monte magnum et implet se omnem terram.
Et de quo dicit zacharias; In lapide uno septem lapides
oculi sunt id est in xpo uniuersitas scientiae spirita
lis inhabitat; Cuius et apostolus petrus meminit
ita dicens; Ad quem accedentes lapidem iuuum
et ipsamquam lapides iuuu super aedificamini; Ve
ne secundum purificationem iudaeorum positae erant
heridriae quia iudaeorum tantum populo lex per
moysen data est. nam gratia et ueritas euangelii non
minus gentibus quam iudaeis per ihm xpm facta est.

Capientes inquit singulae metretas binas uel ter
nas; Quia scripturae scilicet auctores et ministri pro
phete modo de patre tantum loquuntur et filio ut est
illud omnia in sapientia fecisti; Uirtus enim dei et
sapientia xpi est; Modetiam spiritus sancti faciunt mentionem
iuxta illud eiusdem psalmo graphi; uerba domini caeli
firmata sunt et spiritu oris eius omnis uirtus eorum.

Uerbum domini et spiritum totamque unus deus est. intelle
get trinitatem. Sed quantum inter aquam et unum
tantum distat inter sensum illum quo scripturae
ante aduentum saluatoris intellegebantur et
eum quem ueniens ipse reuelauit apostolis eorum
que discipulis perpetuo sequendum reuertitur.
Et quidem potuit deus uacuas implere heridrias uino
qui in exordio mundanae creationis cuncta creauit
ex nihilo. Sed maluit de aqua facere uinum quod tri
pice doceret non se ad soluendam improbandamque
sed ad implendam potius legem prophetas quem uenisse.

Neque alia sepe euangelicam gratiam facere et do-
 cere quamque legalis et prophetica scriptura eum
 cum facturam docturum que signaret; Uideamus
 ergo sex hinc scripturarum aqua & salutaris re-
 pletas; Uideamus eandem aquam insuauis simum ui-
 ni odorem gustum quae conuersam; In prima aeta-
 te seculi ab eius tum fratrem inuidens occidit et
 ab hoc ipse perpetua martiri gloria beatus etiam
 in euangelis et apostolicis litteris iustitiae laudem
 accepit; fratricida impius aeterna maledictionis
 poenas luit. Quicumque his auditis metuentes cum
 impiis damnari cupientes benedici cum pijs omne
 odiorum et inuidiae fomitem abiciunt deo placare
 per sacrificium iustitiae modestiam innocentiae
 uirtutem patientiae curant; uas profecto aquae
 in scriptura inuenerunt unde salubriter ablu-
 ti potati quae gauderent; Sed si intellexim Cain
 homicidam iudeorum esse perfidiam occisionem. A-
 bel passionem esse deum salua toris terram quae ape-
 ruit ossuum et suscepit eius sanguinem de manuca in
 ecclesia esse quae effusum a iudeis xpi sangui-
 nem in ministerium suae renouationis accipit; ni-
 mirum aquam in unum mutata repperiunt quae
 sacrae dictae legis sacratius intellegunt; Secunda
 aetate saeculi inchoante dilutus est aquis diluuii
 mundus ob peccatorum magnitudine; Sed solus
 noe propter iustitiam cum domo sua liberatus in arca.
 Huius plage audita uexatione horribili paucorum
 quae liberatione mirabili quisquis emendatus uiuere

coeperit liberari desiderans cum electis timens ex
terminari cum reprobis. hīdriam profecto aque
quam undaretur uel reficeretur accepit; Adū
altius sapere coeperit; Et in arca ecclesiam in
noe xp̄m in aqua deluente peccatores aquā bap
tismi quae peccata diluit in hominibus et in
malibus quae arca continebat multifariam bap
tizatorum differentiā. in columba quae post di
luuium ramum oliuae intulit in arca uen
tionem sp̄s sc̄i. Quod baptizati in buuntur intelle
xerit uinum profecto de aqua factum miratur
quia in ueteris hīstoriae facti suam abluitionem sc̄i
ficationem iustificationem prophetari contempla
tur; Tertia saeculi aetate dītemptans oboe
dientiam abrahāe filium unicum quem dili
gebat in holocaustum sibi offerre precepit. Non
differt abrahā facere quae iubetur sed pro filio
immolatur aries ipse tamen pro oboedientiae
uirtute eximia perpetuae benedictionis heredita
te donatur; Ecce habes hīdriā tertiā; Audiens
enim quanta uirtus oboedientiae quanta
mercede remuneretur et ipse oboedientiā discere
atque habere sat agis; Quod si in immolatione
filii unicus dilecti passionem eius intellegis de
quo dicit pater; Hic est filius meus dilectus in
quo mihi complacui in qua quia diuinitate in passi
bili permanente sola humanitas mortem passae
et dolorem quasi filius offertur sed aries mactatur
si intellegis benedictionem quae pro missae abrahā

27
Ite qui de gentibus credis munus esse completum
nimirum de aqua uinum fecit tibi qui spiritale
sensum cuius noua flagrantia debraris aperuit
Quarta aetatis imitatio dauid pro saule regnum isra
helicae gentis sortitur humilis innocens et mitis
exsul; porro ille cuius iniusta diu persecutio necru
ciabatur abiectus est; Ecce hircia quarta fonte
salutari repleta; Quisquis haec audiens humilita
ti adque innocentiae studere et superbiam coepe
rit atque inuidiam suo decorde repellere quasi baus
tum aquae limpidissime quo reficiatur inuenit; At
si in saule iudaeos persequentes in dauid xpm et eccle
siam significare cognouerit illorumque perfidiam
et carnale simul imperium et spiritale destructum
xpi autem et ecclesiae regnum semper esse mansu
rum non solum utique uinum de aqua factum sen
tiet quia se suam que uitam et regnum sed et ipsum
regem sibi scriptum legerenouit ubi prius quasi de
aliis ueterem legebat hystoriam; Quinta aeta
te saeculi populus peccans captiuante nabuchodo
nosor babyllo in am transmigratur Sed post septua
ginta annos paenitens et correctus patriam per ihm
sacerdotem magnum reducitur ubi domum dei
quae incensa est et ciuitatem sanctam quae destructa
reaedificat; haec legens sibi audiens quisque pec
candi metum corripit Ad paenitendi remedium
confugit aqua hirciae purificantis ablutus est;
Si uero intellegere didicerit hierusalem et tem
plum dei ecclesiam xpi babyllo nem confusionem pec

atorum nabuchodo nosor diabolum iesum sacer
dotem magnum uerum aeternum que pontifice
esse ihm xpm septuaginta annos bonorum ple
nitudinem operum que per sps sci donalarquuntur
uidelicet propter decalogum et septiformem eius
dem sps con die fieri alus nimirum ad diabolo de
ecclesia peccando raptis Alus gratia sps sci per
ihm resipiscendo ac penitendo reconciliatis unu
de aqua factum habet quia ad se pertinere quae
scriptasunt intellegens magnomox compunctio
nis quasimusto incalescens quicquid sibi pecca
ti captiuantis inesse deprehenderit per xpi gra
tiam liberari deposcit. **Sexta** incho ante saeculu
aetate dñs in carne apparens octauadae natiuita
tis iuxta legem circumcisus est tricesima tertia
post haec ad templu delatus et legalia pro eo sunt
munera oblata; haec intuentes ad lit tera aper
tediscimus quantanobis diligentia sunt euange
lice fidei subeunda misteria quando ipse benedic
tionem gratiae adferens qui legem litterae de
dit ueteru primo caerimonia ruitu consecra
ri quicunque ta diuinitus ^{habet} consecrat et sic nouagra
tiae sacramenta suscipere simul et tradere cu
rauit; Ecce hirtia sexta ad abluenda peccati
contagia ad potanda uitae gaudia mundi ore mce
teris adferens unda; Uerũ sinoctauu diei circum
cisione baptisma quod in mris terium dominice re
surrectionis A peccatorum nos morte redemit
Intellegis in inductione in templum et oblatione

gratia uideritq; hoc

28

hostiae purificantis figuratum cognoscis fideles
quosque debaptisterio ad altare semingredi ac do-
mici corporis et sanguinis uictima singulari
debere consecrari. Uino quidem de aqua facto
& quidem mera cissimo donatus es; Porro sic cum
cisionis diem ad generalem humani generis resur-
rectionem. Quando mor talis propago cessabit.
mortalitas tota in immortalitate mutabitur in-
ter praetatis. Et sic cum eis induci in templū cū
hostiis intellexeris. Quando post resurrectionem
uniuersali. Expleto iudicio sciam incorruptibilis
facta ad contem plandam perpetuo speciem diuinae
maiestatis cum bonorum operū muneribus in tra-
bunt. Tantum profecto uinum de aqua fieri uide-
bis cuius conditori recte protestaris et dicas. Et po-
tū me brians quam praeclarum est. Ergo dñs unū
in gaudia nuptiarum non de nihilo facere uoluit;
Sed hī dñs sex impleri aqua praecipiens. hanc mira-
biliter conuertit in uinum; Quia sex mundi aetatis
sapientiae saluatoris largitate donauit; Quamta-
men ipse ueniens sublimioris sensus uirtute fecun-
dauit. Namque ^{carinales} carnaliter tantum sapiebant.
ipse spiritualibus spiritaliter sentienda reserauit.
Uultis scire qualiter de aqua fecerit uinum. ap-
paruit post resurrectionē suam duobus discipulis
ambulantibus in uia. ibatque cum illis. et incipiens
amor se et omnibus prophetis interpretabatur illis
in omnibus scripturis quae de ipso erant; Uultis
iterum audire quomodo eodē sint uino inebriati.

postmodum cognoscentes qui esset qui eis uerbum
uitae propinabat dicebant adinucem. Nonne cor
nr̄m ardens erat in nobis cum loqueretur in uia et
s apperiret nobis scripturas. **D**icit ergo ministris
s ihs; Implete h̄rdrias aqua; & imple uerum eas usq;
s ad summū; Quid per ministros qui haec facere in
s xp̄i signantur discipuli qui impleuerunt h̄rdrias
aqua non quidem ipsi preteritas mundi aetates le
galibus ac propheticis scriptis implendo sed ipsi in
tellegendo prudenter et aperiendo fideliter. Quia
scriptura quae a prophetis ministrata est et salubris
esset ad haustum sapientiae caelestis et ad operū
castigationem utilis; Impleuerunt autem eas us
que ad summum quia recte intellexerunt nullum
fuisse tempus saeculi. A sc̄is alienum doctoribus
quasi uerbis siue exemplis siue exiā scriptis uiam
s uite mortalibus panderent. Et dicit eis inquit hau
s ritene et fer te architriclino et tulerunt; Archi
s triclinus enim legis peritus illius temporis est for
tasse nichodemus uel gamalibel uel discipulus tunc
eius saulus nunc autem magister totius ecclesiae
paulus apostolus. Adum talibus uerbum euange
lii creditur quod in lit tera legis et prophetiae late
bat occultum. Unum utique architriclinus de
aqua factum propinatur. & bene in domo harum
nuptiarum quae xp̄i ecclesiae sacramenta figura
rent triclinium id est tres ordines d̄ibum bentiū
altitudine distantes inesse describuntur. Quia
mirum tres sunt ordines fidelium quibus ecclesiae

constat; Coniugatorum uidelicet continentium et doctorum primus ordo discumbentium adnuptias sponsi caelestis idē in ecclesia fide et operatione gaudentium gradus est coniugatorum fidelium; Secundus continentium; Supp̄ in predicatorum unde conuenienter perhibetur quod architrachus uocato sponso dixerit. Omnis homo primum bonū uinum potit et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est:

Tu serua si bonum uinum usque adhuc. Quia doctorum est cognoscere distantiam legis et euangelii ueritatis et umbræ; Cunctisque ueteribus institutis cunctis regniter tibi promissis nouā euangelice fidei gratiā et perpetuæ caelestis patriæ dona proferret. Hoc fecit initium signorum ih̄s in chana galileæ et manifestauit gloriā suam; Manifestauit hoc signo quia ipse esset rex gloriæ et ideo sponsus ecclesiæ qui ut homo communis ueniret adnuptias. Sed quasi dñs caeli et terræ elementa protuoluisset conuerteret; Pulchra autem resum conuenientia quoniam initio signorum quæ mor talibus erat ostensurus aquā conuertit in uinum ipse initio signorum quæ immortalis iam per resurrectionis effectus in mortalibus uitæ studia sola sectantibus ostenderet. Carnalem prius et quasi insipidam mentem eorum sapō scientiæ caelestis imbut. Post uero resurrectionis gloriā maiore eos spiritalis gratiæ munere cōpleturus;

EXPL. LIB. I. INERT. LIBER. SEVND.